

De Drie-enige: onze God!

Preek n.a.v. HC Zondag 8

Ds. Maarten van Loon, januari 2014

Liturgie

Votum en zegengroet

Zingen: Psalm 145: 1, 3

Gebed

Lezen: HC zondag 8

Lezen: Matteüs 3

Zingen: GKB Gezang 109: 1, 3

Preek over HC 8

Zingen: GKB gezang 106: 2, 3, 4

Belijdenis van het gezamenlijk geloof: geloofsbelijdenis van Nicea

Zingen: GKB gezang 107: 1, 4

Gebed

Collecte

Zingen: Psalm 100

Zegen

Preek

[meteen 1]

Vanmiddag/avond gaat het over de Drieëenheid.

En dat wil ik doen aan de hand van de geschiedenis die we gelezen hebben: Jezus die door Johannes de Doper gedoopt wordt en wat er dan direct daarna gebeurt: de stem van God [de Vader] die uit de hemel klinkt 'Dit is mijn geliefde Zoon' en [God] de Heilige Geest die als een duif op Jezus neerdaalde.

Wat daar gebeurt – dat is nou wat antwoord 25 van de HC bedoelt. De vraag is: hoezo heb je het over drie onderscheiden Personen [God de Vader, de Zoon en de HG], er is toch maar één God. En het antwoord is dan: ja, dat klopt. Er is maar één God. Dat blijft helemaal overeind. Maar ook dat van de drie Personen blijft overeind. En daarvoor wordt geen ingewikkelde verklaring verzonnen hoe dat kan of hoe het zelfs ook niet anders kan. Nee, heel simpel – of liever: heel gelovig – wordt gezegd: ja, dat zeggen we zo omdat *God Zich zo in zijn Woord heeft geopenbaard*.^[1.1]

Zo heeft God zich in zijn Woord geopenbaard. In gewoner Nederlands zou je kunnen zeggen: zo heeft God zich laten zien. Zo heeft Hij zich laten kennen. Je leest de Bijbel en het dringt zich als vanzelf aan je op. Op allerlei momenten. Bij allerlei gelegenheden, in allerlei gebeurtenissen. En alles bij elkaar ga je dan denken, concluderen: hé, er zijn drie Personen, maar tegelijk is het toch samen één God. Niet drie.

En zo kom ik bij wat er gebeurde direct na het moment van Jezus' doop [onderdompeling], toen Hij weer uit het water van de Jordaan omhoog kwam. Dan is er dat geweldige en tegelijk ontroerende en intieme moment: die stem uit de hemel, van God de Vader zelf, die zegt: dit is mijn Geliefde Zoon. En dan komt ook de Heilige Geest erbij. In de gestalte van een duif daalt Hij op Jezus neer. Kijk, hier heb je een prachtig voorbeeld van hoe God zich als Drieëinig openbaart, *laat zien*. [1.2]

We hebben hier niet te maken met een zogenaamde bewijstekst. Daarmee bedoel ik: een tekst die op één of andere het gewoon zegt: er zijn drie Personen, namelijk Vader, Zoon en Heilige Geest. Alle drie zijn ze God, geen drie goden, maar samen Eén. Zulke teksten zijn er eigenlijk niet eens. Het woord 'drieëenheid' en dergelijke komen in de Bijbel zelfs helemaal niet voor.

Dus als we zeggen: God openbaart zich zo, laat zich zo zien, dan betekent dat simpelweg: we lezen de Bijbel en dan dringt het zich op. Als vanzelf. Je komt ze tegen: Vader, Zoon en Heilige Geest. Soms alle drie tegelijk, soms twee tegelijk. Meteen op de eerste bladzijde van de Bijbel begin het al: in het begin schiep God de hemel en de aarde [eerste vers van de Bijbel] en meteen daarna [in het tweede vers van de Bijbel]: de Geest van God zweefde over het water. En dan moet je even de bladzijde omslaan en dan lees je [het 26^e vers van de Bijbel]: God zei: laten *wij* mensen maken die *ons* evenbeeld zijn. Meervoud dus en hoewel dit tegenwoordig enigszins omstreden is, wordt dit vanouds uitgelegd als een eerste aanwijzing voor de Drieëenheid.

Nou, als je zo kijkt, leest, dan telt ook wat er daar bij de Jordaan gebeurt, direct na de doop van Jezus helemaal mee. Want hier laat immers die ene God, die dus bestaat uit [of hoe moet ik dat zeggen?] drie Personen, zich horen en zien.

[2]

En dat is waar het om gaat. Dat is waar de Bijbel ook over gaat. Over God die zich laat horen en zien. Zodat we Hem zouden kennen. Dat is wat anders dan begrijpen. Want begrijpen kunnen we dit niet. [2.1] Ons verstand kan er niet bij. Als een bedrijf een driekoppige directie heeft, dan kun je zeggen dat het één directie is. Maar niet dat die drie directeuren samen één persoon zijn. Ze zijn en blijven drie onafhankelijke, zelfstandige personen, hoezeer ze ook een hechte directie vormen, een hecht team en hoezeer ze ook wat de leiding van het bedrijf op één lijn zitten.

Dus begrijpen – dat kunnen we niet. Ons verstand breekt stuk op de Drieëenheid. Voor we weer naar dat moment teruggaan, daar bij de Jordaan, even iets over dat ons verstand stukbreekt. Onze logica gebiedt ons te zeggen: het kan niet. Dit kan niet bestaan.

Even voor diegenen onder ons die graag en meestal ook vanuit zichzelf heel logisch en misschien ook wel rationeel denken. Als ons verstand zegt: dit of dat kan niet. Is dat dan een sluitend bewijs dat het ook echt niet kan? Of is het een teken dat je als mens begrensd bent? [2.2] Dat je niet kunt ontsnappen uit een bepaald denksysteem, een bepaalde logica, omdat je *daarbinnen* geschapen bent? Net zoals we binnen de tijd geschapen zijn? Je kunt er niet aan ontsnappen, je bent er aan onderworpen. In de tijd geplaatst.

Laat ik één voorbeeld mogen geven van iets dat eigenlijk niet kan bestaan maar waarvan we allemaal weten dat het er toch is. [2.3] Het heeft te maken met de ruimte, met het heelal. Dat is ontzettend groot. Wat zeg ik? Het is oneindig groot. Er komt geen eind aan. Maar dat is wel iets dat ons voorstellingsvermogen ver te boven gaat. Stel je zou de ruimte in kunnen – gebeurt ook wel, met een raket of zo. En zou maar door- en doorgaan. Dan zou je denken: op één keer moet je toch bij een grens komen. Waar je niet verder kan. Een wand, een muur of zo. Het moet een keer stoppen. Maar meteen denk je dan: ja maar wat zou er dan achter die muur/grens zitten. Daar kan toch niet niks zijn?

Zelfs het scherpste verstand kan dit niet bevatten. De Einsteins van deze wereld kunnen dat ook niet. Ze kunnen niks anders dan beschrijven hoe het is en aan welke wetten dit alles lijkt of schijnt te voldoen. En daar vervolgens al dan niet verwonderd over zijn. Want dit alles gaat onze pet ver te boven.

Nou, zo is het ook bij God. We hebben het al gezongen: zijn grootheid gaat het scherpst verstand [Einstein!] te boven. [2.4] Psalm 145. Je kunt het niet begrijpen, net als de oneindigheid van het heelal, maar het is toch zo: Hij is drie Personen in Eén. Voor ons een logische tegenstrijdigheid, maar eentje waarvan ik zeg: die laat de grootheid van God uitkomen tegenover onze beperktheid.

Ondertussen is dit niet de hoofdzaak. Want als God zich openbaart, zich laat zien dan laat Hij niet puur zien hoe groot, hoe verheven, hoe ondoorgrondelijk enzovoort Hij is. Nee, dan laat Hij juist zien dat Hij, groot, verheven en ondoorgrondelijk als Hij is, dat Hij op ons betrokken is. [3]

De HC vestigt daar ook de aandacht op door in antwoord 24 steeds het woordje 'onze' in te voegen. Het gaat bij de drie Personen van de 3-1-heid om God de Vader en *onze* schepping. [3.1] En over God de Zoon en *onze* verlossing. En over God de Heilige Geest en *onze* heiliging.

Met andere woorden: we geloven niet in een God op afstand is en blijft. Maar in eentje die in alle opzichten *onze* God is en wil zijn. We zijn hier niet met een lesje logica bezig, nee we zijn hier aan het *belijden*. In de Bijbel leren we God kennen in zijn betrokkenheid op ons. Die grote, verheven God, in zijn Drieëenheid voor ons onbegrijpelijk God, Hij is *onze* God. In Hem en in wat Hij doet, vinden we onze hoop, troost. Dat is wat we geloven, dat we zo'n God hebben. [3.2]

En ook dat valt op een bepaalde manier allemaal te zien, op dat moment na Jezus' doop daar in de Jordaan.

Je zou denken: het gaat hier om Jezus. Een soort eerbetoon aan Hem. [4] Dat zit er ook zeker wel in. Het heeft óók iets heel majesteitelijks. Dit is één van de momenten waarop iedereen die het hoorde en zag, getuige was van Jezus' heerlijkheid, grootheid.

Ik kan het nog anders zeggen: dit is Jezus' bevestiging in het ambt. Het ambt van onze Verlosser. Johannes de Doper had van God te horen gekregen: op wie je de Geest ziet neerdalen, die is het. Dat is degene die na jou komt, dat is degene die jij moet aankondigen, dat is de beloofde Messias. Nou, geen twijfel: hier wordt de Messias aangewezen. Dat zal voor Johannes en anderen volstrekt duidelijk zijn geweest. Zeker als je bedenkt dat zinnetje, die laatste woorden die uit de hemel klinken: *in Hem vind ik vreugde* letterlijk uit een profetie van Jesaja komen. Om precies te zijn uit Jesaja's eerste profetie over de 'knecht/dienaar van de Heer' – waarmee de beloofde Messias bedoeld wordt. Daar staat [Jes. 42:1]: [5]

'Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen, Hij is mijn uitverkorene, *in Hem vind ik vreugde*. Ik heb hem met mijn Geest vervuld'

Zie je: letterlijk die woorden: *in Hem vind ik vreugde*. Johannes, zelf profeet, zal het herkend hebben uit de profetie van Jesaja. Waar we dus ook zien staan dat de Heer zijn dienaar met de Geest vervult. [6] En dat is wat Johannes symbolisch voor zijn ogen ziet gebeuren: de Geest die als een duif op Jezus neerdaalt. Johannes kan niet anders dan die woorden van Jesaja in vervulling horen en zien gaan: 'Hier in mijn dienaar'. Ofwel: dit is Hem!

Een geweldig moment dus. Stel je voor: de hemel opent zich en dan gebeurt dit.

Maar wat minstens zo veelzeggend is, is het moment, waarop dit gebeurt [7]. Zegmaar de timing. Want: dit gebeurt dus nadat Jezus uit het water omhoog komt. Direct nadat Hij gedoopt is. Om precies te zijn: met de doop van Johannes [de Doper]. [7.1] We hebben het bewust even gelezen. Dat was best heftig wat Johannes allemaal zei. Het was echt een boeteprediker. 'Kom nu tot bekering want anders is het straks te laat. Dan kom je niet in het koninkrijk van God. Dan val je onder het oordeel'. Dat zijn preken die we vandaag niet zo vaak meer houden. Maar goed, Johannes windt er dus geen doekjes om. Het accent lag heel erg op bekering, berouw en boete. Het moest echt anders. En als je dat wilde, serieus meende, dan kon je je vervolgens door Johannes laten dopen – onder belijdenis van zonden.

En dat is dus wat Jezus doet. [7.2] Hij laat zich dopen alsof Hij een zondaar is die zich wil bekeren, die zijn leven wil veranderen, om niet om het komende oordeel te vallen. *Maar Hij is helemaal geen zondaar!*

Johannes, die tot dan toe niet precies weet wie en wat Jezus nou precies is, zoveel snapt hij wel dat hij Jezus wil tegenhouden: 'Ik moet u niet dopen, nee u zou mij moeten dopen.' Nee, zegt Jezus, nee, jij moet mij nu dopen. Want op deze manier moeten we – jij en ik, mooi hè? Johannes als collega aangesproken – Gods gerechtigheid vervullen.

Geen hele verhandeling daarover, maar je voelt denk ik wel aan waar dit heen gaat. Jezus bedoelt: dit hoort bij mijn missie, bij mijn taak: Ik moet namelijk de zonden van de hele wereld op mijn nek nemen. Ik ga dat komende oordeel, waar jij het over hebt, ondergaan.

Uit het Evangelie van Johannes [niet de Doper dus!] weten we dat Johannes de Doper het begrepen heeft.

Als Jezus niet veel later weer in de buurt is, wijst Hij Jezus aan aan zijn volgelingen en zegt: Kijk, daar is-ie, dat is het Lam van God dat de zonde van de wereld wegneemt.

[8=zwart]

En daarom gaat Hij die zeker niet vanwege eigen zonden gedoopt moet worden, juist wél het water in. Al die anderen gaan er bij wijze van spreken vies in en worden weer schoon – daar is het onder andere een teken van. Maar bij Jezus is het – nog steeds bwvs – andersom: Hij gaat schoon het water in en komt er vies weer uit. Helemaal pikzwart van de zonde. Al het vuil dat in dat water zit, plakt nu aan Hem. En dat vuil uit het water staat natuurlijk voor de zonde, alle verkeerds, van de hele wereld, inclusief uw, jouw en mijn zonden.

En zo laat Jezus hier dus zien: ik neem mijn ambt op me. Dit is zijn ja-woord. En precies dat is het moment waarop God de Vader zijn stem laat klinken: Jij bent mijn geliefde Zoon, Ik houd heel veel van je. Ik geniet vreselijk van je. Dat wordt gezegd op het moment dat Jezus dus voor die loodzware taak is gezalft, terwijl hij figuurlijk dan pikzwart het water uitkomt. Precies dan klinkt die stem en daalt de Heilige Geest op hem neer. Proef je de intensiteit van dit moment?

De Vader en Geest gaan om Jezus heen staan. Het is niet alleen een intens[ief] moment, maar ook een intiem moment. Het is een steunbetuiging van de twee andere Personen met wie Jezus samen één God is. Een steunbetuiging - zoals het ook al in de profetie van Jesaja stond: Hier is mijn dienaar, *Hem zal ik steunen*. Dit is dus een steunbetuiging, een bemoediging voor de zware taak. Een paar jaar later zal op een belangrijk moment diezelfde stem opnieuw klinken. Weer woorden uit de hemel: dit is mijn geliefde Zoon, in Hem vind ik vreugde. Het is bij wat we zijn gaan noemen 'de verheerlijking op de berg'. Niet lang voordat Jezus de beslissende fase ingaat, voordat zijn lijdensweek aanbreekt. Ook weer die stem. Dan lezen we niet over de Heilige Geest, wel dat Jezus' gezicht straalt en dat Mozes en Elia bij Hem zijn.

Dit intieme moment laat ook iets zien van de onderlinge liefde in de 3-1-heid, tussen Vader, Zoon en Heilige Geest. De Bijbel zegt: God is liefde. En dan moeten we dus zeggen: Vader, Zoon en Heilige Geest zijn liefde. Eén en al liefde. [9] Voor elkaar. Hier bij de doop van Jezus zien we het. Maar we lezen het vaker. Onlangs nog, uit Johannes 1. Daar stonden die prachtige woorden [9.1]: *de Zoon, die aan het hart* [de boezem – oude vertaling] *rust, ons God heeft leren kennen*. Weet u nog: het Woord, zelf ook God [daar heb je dus zo'n bewijstekst] dat vlees geworden is. Mens. Die rust nu bij de Vader. Aan zijn hart, tegen zijn schoot of borst. Zoiets betekent het wat in Joh. 1 staat.

En zo zijn er meer momenten, die laten zien dat God in zichzelf helemaal, een en al liefde is. Een en al relatie, een en al betrokkenheid. De bekende christelijke schrijver heeft hiervan gezegd: de Drieëenheid is de dans van God. De liefdesdans. En die liefde is zo groot dat daarin ruimte is voor anderen. Voor ons. [9.2]

Juist op het moment van de doop van Jezus wordt dat duidelijk.

Die steunbetuiging heeft ook iets in zich van: Vader, Zoon en Heilige Geest kijken elkaar in de ogen en zeggen tegen elkaar: we gaan ervoor. [9.3] Het project gaat door. Geen twijfel daarover. Het zal zwaar worden. Het gaat ons aan het hart. Want welke vader [of moeder] wil nou zijn Zoon zien bloeden, pijn zien hebben, dood zien gaan? Maar het moet. Het is alsof hier gezegd wordt: nee, we stoppen niet. We gaan door. Nu begint het.

En zo werken de drie Personen van de Drieëenheid samen. Niet voor zichzelf. Dat had gekund. Ze hadden kunnen zeggen: we hebben aan elkaar genoeg. Met z'n drieën is het goed zo. Maar dat doen ze niet. Met alles wat in God is, met alles wat Hij is, wil Hij, of moet ik zeggen: willen zij, zich voor ons inzetten.

[10] Kijk en dat is wat de HC wil zeggen in antwoord 24: bij God de Vader gaat het over *onze* Schepper. Maar die blijft niet op een afstand: Hij stuurt zijn Zoon. Met pijn in het hart. Maar het moet. En zo mogen we zeggen: God de Zoon is *onze* Verlosser. En dan is het dus nog niet op: de Geest wil ons heilig maken. Nu en straks. Door de Geest doet God herscheppend werk. De Schepper is nog niet klaar. Hij gaat een enorme verandering doorvoeren. En zo werken ze samen: Vader, Zoon en Heilige Geest. Ze werken samen *om ons te dienen*. Om onze God te zijn. Zo heeft God zich geopenbaard als *onze* drieënige God. Met de meeste nadruk dus op: *onze*.

Zo heeft Hij zich dus geopenbaard, laten zien, daar bij de Jordaan en telkens weer. En juist dat 'onze' maakt God zo aanbiddelijk. Niet te begrijpen dus, maar om te aanbidden. Hij is van zichzelf alle eer al waard, maar des te meer omdat we mogen zeggen: Hij is *onze* God.

Geloof dat. Geloof dat Hij in Drievoud – in drie Personen – er voor je is. Betrokken, niet op afstand. En roept Hem zo aan, te hulp. Bij alles. Want Hij is *onze*, jouw en mijn God.